

Asia: VN/8566/2021

Sosiaali- ja terveystalouden korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke (SOTEKO)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot loppuraportista

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua loppuraportista. Raportti on kattava ja selkeä, ja siinä on tarkasteltu koulutusta monipuolisesti.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia sosiaalialan siirtymien sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 1-6)

Siirtymistä ammattikorkeakoulusta yliopistoon on sujuvoitettava loppuraportissa esille nostamalla keinoilla tekemällä selkeämmäksi sosionomi-opiskelijan siirtyminen sosiaalityön opintoihin. Huomioitavaa nuorten ensikertalaisuuskiintiön suhteen se, että yleensä sosionomitaustainen henkilö alemman korkeakoulututkinnon suorittaneena on ollut jo työelämässä. Koulutuspolun suunnittelussa olisi hyvä huomioida, että sosiaalityön opintoihin hakeutuvista suurin osa on kokeneita sosiaalialan työntekijöitä. Kiintiöiden suhteen ei kannattaisi ehkäistä myös myöhemmällä iällä sosiaalityön koulutusta aikovan opintopolkua.

Ammattikorkeakoulun ja yliopiston yhteistyötä on ennen muuta syytä tiivistää, jotta oppilaitokset pyrkivätkin samansuuntaiseen tavoitteeseen, eli sosionomien ja sosiaalityöntekijöiden kouluttamisen optimaaliseen tarpeeseen siten, että tulevassa ammattihenkilöitä erilaisine osaamisineen on tarvetta vastaava määrä.

Mitä sosiaalialan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Toimeenpanossa olisi hyvä huomioida se, että jo opiskeluvaiheessa opiskellaan sosiaali- ja terveydenhuollon monialaisia palveluja varten ja oppilaitoksissa tuotetaan osaamista suhteessa siihen, mitä tarvitaan. Monialainen osaaminen vastaa tulevaisuuden kasvaviin palvelutarpeisiin, joihin ei yksin kouluttamalla henkilöitä lisää pystytä vastaamaan. Sosiaalialan opetuksessa ja osaamisen vahvistamisessa olisi pyrittävä kelpoisuuden ohella tuottamaan osaamista, joka muuntautuu ja pyrkii aikaisempaa enemmän verkostotyöskentelyyn. Hyvinvointialue pystyy

tukemaan ehdotuksia esimerkiksi tarjoamalla oppimisen paikkoja erilaisissa palveluissa ja näyttämään myös suuntaa käytännön osaamiselle, joka sosiaalialan osalta kiteytyy yhteiseen monialaiseen työskentelyyn, ja sosiaalisten tilanteiden ratkaiseminen tapahtuu yhdessä terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Hyvinvointialueen asiantuntijat voivat osallistua työelämän näkökulmasta yhteisen opetussuunnitelman laadintaan, jolloin opetuksen sisällöt vastaavat niitä osaamisvaatimuksia, mitä sosiaalihuollossa tällä hetkellä on. Samalla pystytään myös ennakoimaan tulevia osaamisen tarpeita ja luomaan joustavuutta opetussuunnitelmaan.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia terveystalouden koulutuksen siirtyminen sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 7-11)

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön tiivistäminen on suotavaa. Erilaisten opiskelupolkujen mahdollistaminen voi lisätä houkuttavuutta kouluttautua sosiaali- ja terveystaloudelle.

Mitä terveystalouden siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

-

Näkemyksenne ehdotuksista kaksoistutkintojen kehittämiseksi (ehdotukset 12-13)

Kaksoistutkintojen osalta - kuten muidenkin - on tarkasteltava sitä, miten se palvelee työelämän tarpeita.

Mitä kaksoistutkintoja koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioda? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

-

Näkemyksenne korkeakoulujen sosiaali- ja terveystalouden vetovoimaa ja harjoittelua koskevista ehdotuksista (ehdotukset 14-35)

Sosiaalityö ammattina on vetovoimainen. Sosiaalityön haasteena on pikemmin nähty se, miten sosiaalityöntekijät saadaan pidettyä työelämässä ja viranomaistyössä, joka on eettisesti kuormittavaa työtä. Eri toten sosiaalihuollon erityispalveluissa pitovoiman kehittämiseksi olisi syytä painottaa erikoistumiskoulutuksia, jotka sisältyisivät jo perustutkinto-opetukseen ainakin vammaispalveluiden ja lastensuojelun erityispalveluiden osalta. Pitovoimaa lisäisi myös säännöllisin väliajoin toteutuvat sosiaalityöntekijöiden välttämättömät täydennyskoulutukset ammattihenkilökelpoisuuden ylläpitämiseksi. Harjoittelupaikat tulisi organisoida yhdessä työnantajana toimivan organisaation kanssa.

Tutkimus- ja kehittämistyö tulee olla osa organisaation toimintaa.

Mitä vetovoimaa ja harjoittelua koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Toimeenpanossa suunnittelua kannattaa toteuttaa yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Koulutukset ammattihenkilökelpoisuuden ylläpitämiseksi olisi suunniteltava yhdessä oppilaitosten ja hyvinvointialueiden sekä alan järjestöjen kanssa. Harjoittelupaikat voisivat organisaation näkökulmasta olla kaikki erillisen hakukanavan kautta haettavissa, jolloin harjoittelujen toteutumista ja myös vaikuttavuutta voitaisiin seurata. Esimerkiksi Jobiili-palvelun kautta voisivat olla kaikki käytännön jaksot haettavissa.

Hyvinvointialueet tarvitsevat tukea sosiaalihuollon TKI-rakenteiden luomisessa ja niiden resurssoinnissa. Hyvinvointialue voisi mahdollistaa sosiaalihuollon työntekijöiden jatkuvan tutkimus- ja kehittämistoiminnan, jolloin pitovoima lisääntyy ja myös sosiaaliala pysyy elinvoimaisena.

Näkemyksenne jatkuvaa oppimista koskevista ehdotuksista (ehdotukset 36-42)

Sosiaali- ja terveydenhuollon TKI-rakenteiden luominen ja kehittäminen on tärkeää. Se vaatii kuitenkin resursseja. Koko alalla on haasteita työvoiman saatavuuden ja riittävyyden kanssa, ja ne eivät korjaannu yksin TKI-rakenteilla. Työntekijöitä ei riitä perustehtäviin, jolloin tutkimuksen, kehittämisen ja työn ohella oppimisen ylläpitäminen on haasteellista.

Jatkuvan oppimisen näkökulma vaatii uudenlaista organisoitumista ja taloudellisia resursseja, jotta työntekijöillä olisi mahdollisuus perustyön ohella kehittää ja innovoida uutta. Sosiaalihuollossa esimerkiksi työnjaon selkeyttäminen sosiaalityöntekijän ja sosionomin tehtävissä voi auttaa jonkin verran resurssoinnin tilannetta.

Ennakointi olisi tärkeää, jotta osaamista pystyttäisiin vahvistamaan tuleviinkin tarpeisiin. Siksi olisi hyvä kartoittaa, mitä tarpeita meillä on lähitulevaisuudessa.

Mitä jatkuvaa oppimista koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Hyvinvointialueiden alkutaival on ollut haasteellinen sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Talouden haasteiden hälveneminen ei ole vielä näköpiirissä. Kuitenkin alueilla tulisi sitoutua toiminnan kehittämiseen ja samalla sen riittävään resurssointiin. Työvoiman saatavuus tulee olemaan haaste myös tulevaisuudessa. Tähän hyvinvointialueen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja miettiä uusia toimintatapoja markkinointiin ja rekrytointiin.

Näkemyksenne mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämisestä (ehdotukset 43-50)

Eri ikäryhmien mielenterveysongelmat ovat vakava haaste hyvinvointialueille. Ennaltaehkäisevän työn ja matalan kynnyksen palvelujen turvaaminen on tärkeää, ja siihen on satsattava niin rahallisesti kuin sisällöllisesti. Erityisesti nuorten ikäluokkien tilanne on huolestuttava.

Mitä mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämistä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

-

Näkemyksenne sote-uudistusten edellyttämiä osaamistarpeita koskevista ehdotuksista (ehdotukset 51-54 ja luku 7)

Lausuntoehdotuksessa on otettu huomioon tarve korkeakoulujen ja työelämän yhteistyölle. Tämä on hyvä asia, sillä vuoropuhelu on tärkeää kysynnän ja tarjonnan sekä työelämän tarpeiden selvittämiseksi. Erilaisia pedagogisia ratkaisuja on tarkasteltava toiminnan kannalta. Digitaalisuus voi tuoda uusia mahdollisuuksia koulutuksen järjestämiseen. On kuitenkin muistettava huolehtia koulutuksen laadusta myös digimaailmassa.

Huttu Ari
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue - Opetuspalvelut